

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/46/2016
Identifikačné číslo spisu:	1111244613
Dátum vydania rozhodnutia:	05.04.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1111244613.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Sluka, PhD. a členov senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Heleny Haukvitzovej, v spore žalobkyne G. M., bývajúcej v U., zastúpenej advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Radlinského č. 2, IČO: 35 955 341, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Národná banka Slovenska, so sídlom v Bratislave, Imricha Karvaša č. 1, IČO: 30 844 789, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 25 C/193/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. júna 2015 sp.zn. 3 Co/579/2014, 3 Co/585/2014, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. júna 2015 sp.zn. 3 Co/579/2014, 3 Co/585/2014 vo výrokoch, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie a o trovách odvolacieho konania z r u š u j e a v zrušenom rozsahu vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

II. Dovolanie v zostávajúcej časti o d m i e t a.

III. Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania vo vzťahu k výroku II. tohto rozhodnutia.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa v konaní domáhala náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“). Tvrdila, že škoda jej vznikla zanedbaním náležitého bankového dohľadu Národnej banky Slovenska (ďalej len „NBS“) nad činnosťou Podielového družstva slovenské investície, ktorému zveril svoje financie za účelom ich zhodnotenia, zaznamenal však finančnú stratu, za ktorú zodpovedá štát.

2. Žalovaná sa bránila, že NBS nezanedbala bankový dohľad.

3. Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 26. februára 2014 č.k. 25 C/193/2011-243 (ďalej aj súd prvej inštancie): a/ zamietol návrh žalobkyne na prerušenie konania, b/ zamietol návrh žalobkyne na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom Európskej únie, c/ zamietol žalobu, d/ žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Výrok rozhodnutia vo veci samej odôvodnil neopodstatnenosťou žaloby danou

tým, že NBS nezanedbala bankový dohľad, v dôsledku čoho žalobkyňa nemá právo na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. Výrok tohto rozsudku pod c/ (vo veci samej) napadla žalobkyňa odvolaním.

4. Okresný súd Bratislava I uznesením z 29. apríla 2014 č.k. 25 C/193/2011-264 uložil žalobkyni povinnosť zaplatiť súdny poplatok (vo výške 20 €) za odvolanie. Toto uznesenie napadla žalobkyňa odvolaním.

5. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 25. júna 2015 sp.zn. 3 Co/579/2014, 3Co/585/2014: 1/ rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej (žalobe zamietajúcej) časti potvrdil, 2/ potvrdil i uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 29. apríla 2014 (o poplatkovej povinnosti za odvolanie), 3/ žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Výrok, ktorým potvrdil napadnutý rozsudok, odôvodnil vecnou správnosťou skutkových a právnych záverov súdu prvej inštancie a záverom o nenaplnení predpokladov pre vyslovenie zodpovednosti štátu za škodu. Na odôvodnenie výroku potvrdzujúceho napadnuté uznesenie uviedol, že podaním odvolania 31. marca 2014 vznikla žalobkyni poplatková povinnosť; na tom nič nemení skutočnosť, že v čase podania žaloby 30. decembra 2011 bolo konanie v tejto veci oslobodené od platenia súdnych poplatkov.

6. Proti výrokom 1/ a 2/ uvedeného rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie s tým, že jej súdy odňali možnosť konať v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“). Podľa jej názoru sú rozhodnutia súdov nepreskúmateľné a založené na nedostatočných skutkových zisteniach a ich nesprávnom právnom posúdení. Opätovne vyslovila presvedčenie, že jej finančná ujma je výsledkom zanedbania povinností NBS. Uviedla, že jej nebolo doručené vyjadrenie žalovanej k odvolaniu vo veci samej, čo zakladá odopretie jej práva na spravodlivé konanie (ESLP vo veci Trančíková). Dovolanie v časti smerujúcej proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o súdnom poplatku odôvodnila tým, že súdy nesprávne rozhodli o poplatkovej povinnosti, lebo v čase podania žaloby bolo konanie o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. oslobodené od súdneho poplatku. Žiadala rozsudok v napadnutých výrokoch zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

7. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu zopakovala podstatnú časť svojej skoršej argumentácie. Navrhla nedôvodné dovolanie žalobkyne zamietnuť.

8. Podľa ustanovenia § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Pokiaľ bolo dovolanie v čase jeho podania prípustným prostriedkom nápravy, umožňujúcim dovolací prieskum, potom tieto účinky (a následky) sa uznávajú i v budúcnosti. Prežarovanie princípov právneho štátu do ústavného poriadku nachádza svoje normatívne vyjadrenie v ustanovení § 470 ods. 2 vete prvej CSP. Fundamentom je právna istota, ktorá v sebe nesie znaky ochrany nadobudnutých práv a s tým spojenej dôvery v právo.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) zistil, že dovolanie podala včas strana v spore (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že žalobkyňa podala dôvodne dovolanie vo veci samej, v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej a súvisiaci výrok o trovách odvolacieho konania, vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP), v zostávajúcej časti dovolanie (o poplatkovej povinnosti) žalobkyne bolo potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP).

10. Za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy bolo dovolanie spôsobilé vyvolať sledovaný právny účinok pri vadach zmätočnosti (§237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p.), i keď jeho prípustnosť z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. a § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nevyplývala (navyššie prípustnosť dovolania proti súdnym

poplatkom v zmysle § 239 ods. 3 O.s.p. bola vylúčená); v takom prípade ale vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. prípustnosť dovolania nezakladali, na takto prípadne uplatnené dovolacie dôvody nebolo možné prihliadať (napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky sp.zn. 1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 151/2015, 3 Cdo 90/2011, 4 Cdo 588/2015, 5 Cdo 424/2015, 6 Cdo 26/2016, 7 Cdo 36/2016, 8 Cdo 27/2016). V danej veci by preto dovolanie bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. Dovolateľka procesné vady konania v zmysle §237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietala a vady tejto povahy nevyšli v dovolacom konaní najavo.

11. Žalobkyňa v dovolaní odvolaciemu súdu vytýka, že jej nebolo doručené vyjadrenie žalovanej k ňou podanému odvolaniu, v dôsledku čoho nemala možnosť vyjadriť sa k nemu. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

12. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že k odvolaniu žalobkyne (viď č.l. 256 až 262 spisu) sa písomne vyjadrila žalovaná 28. júla 2014 (č.l. 266 až 271 spisu), žalobkyňa však ale nemala možnosť dozvedieť sa o tomto doplnenom vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd jej toto vyjadrenie žalobkyne nedoručil. Odvolací súd však na vyjadrenie žalovanej pri rozhodovaní prihliadal (viď str. 13 bod 2 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu).

13. K dovolateľkou tvrdenému odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť aj v dôsledku toho, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné, založené na nedostatočných skutkových zisteniach a ich nesprávnom právnom posúdení.

14. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“. Toto stanovisko bolo uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016 (dostupné na http://www.supcourt.gov.sk/data/files/1198_zbierka_1_2016.pdf). Obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

15. Prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nezakladalo ani nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, ako aj v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo

244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012 a pre úplnosť poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97).

16. Obdobne do 30. júna 2016 prípustnosť dovolania nezakladalo (a účinky umožňujúce meritórny dovolací prieskum nevyvolávalo) ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch (viď najmä judikát R 54/2012, ale aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp.zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

17. Dovolací súd vyššie uvedené dopĺňa poukázaním na záver ústavného súdu, podľa ktorého „prípádny nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.“ (viď IV. ÚS 196/2014).

18. Za neopodstatnenú dovolací súd považuje aj námietku, ktorou dovolateľ spochybňuje predvídateľnosť rozhodovania súdov opomenutím pre neho priaznivej judikatúry. Túto ale v dovolaní neuvádza, v takej situácii nemožno konfrontovať správnosť jeho tvrdení. K uvedenému dovolací súd uvádza, že súdna ochrana - spravodlivý proces, v inštitucionálnej podobe v sebe kodifikujú celkom prirodzené pravidlo a to také, že súdy sa majú zasadzovať o nastolenie právnej istoty v prípadoch, ktoré sú identické alebo veľmi podobné. V podstate ide o to, aby sa rešpektovala ustálená súdna prax a ak nastane (spravidla ojedinele) dôvod pre prijatie odlišného, než doposiaľ zastavaného názoru, je potrebné uviesť nielen dôvody, ktoré novú situáciu navodzujú, ale i to, prečo nebolo možné rešpektovať pôvodný stav (zostať už pri rozhodnutí). Rozhodnutia súdov v danej veci sa neodkláňajú od doterajšej relevantnej a doposiaľ konzistentnej rozhodovacej súdnej praxe (prvoinštančných, odvolacích, či odvolacieho súdu) v identických alebo obdobných prípadoch (porovnaj napr. 1 Cdo 34/2016, 1 Cdo 227/2016, 2 Cdo 932/2015, 2 Cdo 38/2016, 3 Cdo 121/2016, 3 Cdo 122/2016, 4 Cdo 7/2016, 4 Cdo 431/2015, 4 Cdo 48/2016, 5 Cdo 174/2015, 5 Cdo 175/2015, 5 Cdo 377/2015, 5 Cdo 796/2015, 5 Cdo 664/2015, 6 Cdo 143/2016, 6 Cdo 133/2016, 7 Cdo 99/2016, 7 Cdo 111/2016, 8 Cdo 142/2016, 8 Cdo 143/2016 a ďalšie), čím je rešpektovaný princíp predvídateľného rozhodovania súdov (právnej istoty) a vylúčený prípadný negatívny dôsledok vedúci k odmietnutiu spravodlivosti (denegatio iustitiae).

19. Pokiaľ žalobkyňa tvrdí, že jej bola odňatá možnosť pred súdom konať vyrubením súdneho poplatku bez opory v zákone, dovolací súd poukazuje na stanovisko R 1/2016 (a jeho právnu vetu, ktorá znie: „Ak bolo odvolanie (dovolanie) podané po 30. septembri 2012, vzťahuje sa na poplatkovú povinnosť v odvolacom (dovolacom) konaní právna úprava účinná od 1. októbra 2012, i keď konanie vo veci samej na súde prvého stupňa začalo pred 30. septembrom 2012“) a ďalej pripomína, že samotným vyrubením súdneho poplatku sa účastníkovi neodníma žiadne procesné oprávnenie a nedochádza k odňatiu jeho možnosti pred súdom konať (viď tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 218/2014, 2 Cdo 151/2015, 3 Cdo 688/2015, 4 Cdo 468/2014, 7 Cdo 461/2015 a 8 Cdo 27/2016).

20. Z dôvodov uvedených vyššie dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkyne, ktoré bolo podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 procesne neprípustné: a/ vyvolalo sledovaný procesný účinok (§ 470 ods. 2 CSP) vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho vo veci samej a súvisiaceho výroku o náhrade trov odvolacieho konania pre existenciu vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (viď vyššie body 11 a 12), b/ nevyvolalo sledovaný procesný účinok (§ 470 ods. 2 CSP) vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu o poplatkovej povinnosti za odvolanie. Najvyšší súd preto výrokom (I.) zrušil rozsudok odvolacieho súdu vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho vo veci samej a súvisiaceho výroku o náhrade trov odvolacieho konania podľa ustanovenia § 449 ods. 1 CSP, ďalším výrokom (II.) dovolanie vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu o poplatkovej povinnosti za odvolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP a vo vzťahu k tomuto výroku rozhodol o nároku na náhradu trov konania (výrok III.).

21. Dovolací súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dotýkajúceho sa výroku II. tohto rozhodnutia neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP). O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania vo vzťahu k výroku I. tohto rozhodnutia (ktorým bol v časti zrušený rozsudok odvolacieho súdu) rozhodne tento súd (§ 453 ods. 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.